

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/175/2012
Identifikačné číslo spisu:	1710202952
Dátum vydania rozhodnutia:	12.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1710202952.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu JUDr. L., bývajúceho v L., proti žalovanej SPOLOČNOSŤ 7 PLUS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Panónska cesta č. 9, IČO 31 347 291, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 6 C 75/2010, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2012 sp. zn. 5 Co 166/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Pezinok uznesením z 20. februára 2012 č.k. 6 C 75/2010-62 žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Svoje rozhodnutie založil jednak na záveroch vyplývajúcich z výsledkov šetrení osobných (rodinných, sociálnych), majetkových a zárobkových (resp. príjmových) pomerov žiadateľa v tomto konaní, ale aj zistení v konaní Okresného súdu Pezinok sp. zn. 6 C 75/2010, kde žalobcovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (potvrdzujúce uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 27/2011 z 22. augusta 2011). Poukázal i na to, že žiadateľ vystupuje vo viacerých súdnych konaniach ako splnomocnenec. Pre posúdenie žiadosti považoval za dôležité nie len zistené majetkové pomery, ale i to, z akých dôvodov sa v nich žiadateľ ocitol. S prihliadnutím na to, že žiadateľ bol odsúdený a tak si sám zaviniť, že nemôže podnikat' a dosahovať príjem dospel k záveru, že mu nepriznáva oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. apríla 2012 sp. zn. 5 Co 166/2012 napadnuté uznesenie potvrdil (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Preskúmaním veci v odvolacom konaní dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne, lebo súd prvého stupňa sa správne vysporiadal so všetkými aspektmi žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov ako aj so skutočnosťami, ktoré podmieňujú oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O.s.p.).

Uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu. Na odôvodnenie svojho mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že tým, že súd mu nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, mu odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Nesúhlasil so záverom, že nespĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Namietal, že v odvolaní poukazoval na neúplné skutkové zistenia súdom prvého stupňa pokiaľ ide o jeho motorové vozidlá, ktoré ho finančne zaťažujú, pretože sú zablokované exekútorom pre 50 € pokutu. Dovolateľ je v tiesnivej finančnej a nepriaznivej sociálnej situácii, vedený na úrade práce, bez akýchkoľvek príjmov a bez majetku, jeho manželka je invalidná dôchodkyňa a má dve maloleté deti a dospelú dcéru. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nepreskúmateľné pre nedostatok odôvodnenia. V tejto súvislosti poukazuje na porušenie jeho práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie a s tým spojenú judikatúru.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý má právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutie z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by konanie v danej veci bolo postihnuté vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ tvrdí, že pri rozhodovaní o ním podanej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosťou pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu,

ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho - zákonu sa priečiaceho procesného postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 138 ods. 1 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Samotným právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o nesplnení podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov dovolací súd poznamenáva, že rozhodnutím o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať. Tento záver vyplýva z toho, že Občiansky súdny poriadok dáva odňatie možnosti pred súdom konať výslovne do súvislosti s faktickým procesným postupom súdu, nie s jeho právnym posúdením určitej otázky (vrátane otázky splnenia podmienok pre oslobodenie od súdneho poplatku). Pokiaľ by sa aj prípadne súd pri rozhodovaní (posudzovaní tejto otázky) dopustil omylu v aplikácii práva, mal by jeho postup za následok nesprávne rozhodnutie, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúcich za následok odňatie mu možnosti pred súdom konať; obsah spisu nedáva podklad pre záver, že mu nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov, hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľ v dovolaní namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a je nepreskúmateľné (§ 157 ods. 2 O.s.p.), čo súčasne zakladá porušenie jeho práv na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 Dohovoru) pretože súd nezohľadnil jeho odvolacie námietky ohľadne výdavkov, ktoré má žalobca s jeho motorovými vozidlami a tak nesprávne zistil skutkový stav veci.

Povinnosť zaplatiť súdny poplatok v civilnom konaní sa nepovažuje za obmedzenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru (napr. Kreuz proti Poľsku, rozsudok, 19. júna 2009, č. 28249/95).

Pokiaľ žalobca namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbrání, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Dovolací súd dospel k záveru, že uznesenie súdu prvého stupňa v spojení s potvrdzujúcim uznesením odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. spĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. a preto ich nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozhodnutí zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozhodnutie súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O.s.p.), ako aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobcovi nepriznali oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. Zhodli sa na tom, že pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov sú síce rozhodujúce majetkové pomery žiadateľa, avšak dôležité je i to, z akých dôvodov sa žiadateľ v určitých majetkových pomeroch ocitol a či mu možno v tejto súvislosti pričítať zavinenie. Súdy zaujali názor, že žiadateľ vlastným konaním sa pripravil o možnosť dosahovať príjem a zabezpečiť si tak vyhovujúce majetkové pomery (keď prihliadali na ním deklarované vyjadrenie, že v dôsledku odsúdenia nemôže podnikáť) a preto nepovažovali za dôvodné, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. V kontexte tejto argumentácie súdov (zohľadňujúcej chovanie žiadateľa) potom námietky dovolateľa (o nezohľadnení výdavkov, ktoré má s motorovými vozidlami i spochybňovanie skutkového stavu veci ohľadne jeho majetkových pomerov) nejavia sa byť argumentmi rozhodujúcimi (významnými) pre rozhodnutie, ku ktorým by súdy museli v odôvodnení ich rozhodnutí zaujímať osobitné stanovisko.

Keďže procesná prípustnosť dovolania žalobcu proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobcovi, nevyplyva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol toto jeho dovolanie ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.